

tem Saint-James i Portą. Ale każdy w tych wywodach widzi żartką gotowość członków opozycji do lekceważenia najświętszych zobowiązań, podpisanych przez mocarstwa, które nawet nie miały jeszcze sposobności rozstrząsnąć lwa W. Brytanji. Dla nas jest rzeczą niewątpliwą, że w razie przejścia steru władzy w ręce opozycji torysowskiej, nie tylko traktaty określające neutralność cieśnin, lecz i wszelkie inne, również „święte” zobowiązania, będą pogwałcone. Bezdarni spadkobiercy polityki Beaconsfield'a zrobią co mogą, by wciągnąć Anglię w wojnę z Rosją, wbrew życzeniu stron obu.” Tym sposobem, tryumf odniesiony wczoraj przez p. Gladstone'a w izbie niższej, jest według *Pet. wied.* tryumfem polityki pokojowej. Tak też zrozumieli go giełdy.

Lecz tenże sam dziennik na innym miejscu otwarcie powiada, że w razie nawet pokojowego załatwienia sprawy granicznej, będzie to jedynie tymczasowość, jedynie rozejm. „Kwestja się załatwia, ale nie rozstrzyga, i za rok, za lat dziesięć lub dwadzieścia, zagadnienie tak samo jak dzisiaj będzie wyglądało rozwiązania, aż je rozwiążą już nie dyplomaci.” Dziennik też donosi, że pomimo wznowionych rokowań dyplomatycznych o granicę Afganistanu, rząd indyjski posłał emirowi afgańskiemu „w upominku” 10,000 karabinów systemu Martiniego, 10,000 systemu Snydera, 17 dział nordenfeldowskich, 80 miljonów ładunków oraz mnóstwo wszelkiej innej amunicji.

Dziennik p. Komarowa, *Swiet*, zastanawia się nad kwestją znajdowania się Dardanellów w ręku Turcji, jako nad niebezpieczeństwem dla Rosji. Ponieważ Turcja nie obawia się napadu państw zachodnich na jej posiadłości europejskie, przeto pozostawia Dardanellę w zaniechaniu i gdyby nawet chciała nie dopuścić przejścia obcych okrętów wojennych przez cieśninę, uczyniłoby tego nie mogła. *Swiet* tedy przychodzi do wniosku, że Rosja dla własnego bezpieczeństwa powinna dopomnieć się o wydanie jej Dardanellów.

Jeden z dzienników petersburskich przytacza szereg cyfr urzędowych, świadczących o oplakanem położeniu kredytu na prowincji. Bank handlowy w Krzemieńczugu, mający filję w Poltawie, rozporządzający kapitałem zakładowym 500,000 rs., nie tylko za rok zeszły nie dał żadnej dywidendy, lecz stracił cały prawie kapitał zapasowy, wynoszący 63,000 rs. Zjadły to protestowane weksle i inne straty, tak, że całego kapitału zapasowego na rok bieżący pozostało tylko 1,124 rs. Towarzystwo wzajemnego kredytu w Charkowie, mające kapitału obrotowego 191,000 rs., miało w r. z. czystego zysku ledwo 136 rs. 42 kop., weksli zaś nieopłaconych w terminie było w portfelu w r. z. na 55,000, a z lat poprzednich na 256,000 rs. Te cyfry są dostateczne do charakterystyki położenia.

Pisma moskiewskie donoszą, iż p. minister spraw wewnętrznych, hr. Tolstoj, znajduje się obecnie w Moskwie i stoi w hotelu Drezdeńskim. Lato p. minister zamierza przepędzić na wsi, w dobrach swoich w gub. rzańskiej. O jego wyjeździe za granicę już nie słyhać.

Nowoje Wremja w artykule wstępnym broni postępków szlachty chersońskiej, która odmówiła przyjęcia do swego grona trzech starozakonnych, mających prawo do szlachectwa z tytułu rang i orderów. Było to w roku zeszłym, ale teraz dopiero sprawa się dostała na pytel dziennikarski.

Grażdanin księcia Mszczerskiego cieszy się, że niedawne rozporządzenie, nakazujące urzędnikom cywilnym na kolejach, inżynierom i t. p. usunąć naramienniki, nie będzie rozciągnięte na gubernatorów i vice-gubernatorów.

TELEGRAMY

„KURJERA WARSZAWSKIEGO”.

Budapeszt 12-go maja. — Redaktor dziennika antisemickiego, Verhovay, zasądzony w niższych instancjach o sprzeniewierzenie złożonych w redakcji pieniędzy, pochodzących ze składek publicznych, uwolniony został przez najwyższy trybunał.

Paryż 12-go maja. — Sprawozdanie ministra spraw wewnętrznych Allain Targé, złożone prezydentowi Rzeczypospolitej, w sprawie wykonania ustawy o recydywistach, rozwija następujące zasady: recydywiści będą podzieleni na dwie grupy; ciężej winni odstawiani będą na pontony i w miarę dostatecznej liczby deportowani; mniej winni podlegać będą robotom przymusowym pod surowym regulaminem lub deportowani pojedynczo, z zapewnieniem zajęcia i zarobku na miejscu. Ustawa ta ma na celu oekyzaczenie Francji z żywiołów anarchicznych.

Londyn 12-go maja. — Panuje tu przekonanie ogólne, że po załatwieniu sprawy afgańskiej Gladstone poda się do dymisji.

Londyn 12-go maja. — Wejście do Tunelu w Dowrze, który prowadzić miał do Francji po pod kanalem La Manche, zostało zamurowane. (Budowę tunelu rozpoczęto przed rokiem i półtora kilometra już wyłobiono; *przyp. red.*)

(Ajencja północna.)

RAPORT JEN. KOMAROWA.

Petersburg 12-go maja. — Ogłoszony w dniu dzisiejszym w oryginalo raport generała Komarowa o bitwie z d. 30-go marca stanowczo potwierdza, że wojska rosyjskie zmuszone były do zaatakowania afganów, wskutek do ostatniego stopnia posuniętej z ich strony natarczywości i potrzeby zabezpieczenia się własnego. Pomimo osobistych rozmów podpułkownika Zakrzewskiego z kapitanem Yate'm, w których wyjaśnionem zostało, iż afganie nie mieli prawa zajmować lewego brzegu rzeki Kuzsk, fortyfikowali się oni na tym brzegu i korzystając z bardzo licznej swej kawalerji, w d. 28-ym marca okrążyli nie tylko przednie strażę rosyjską, ale i obóz połowy. Zuchwałstwo ich wzrastało. Zbliżając się do rosjan, mówili: „Wynoście się ztąd; pokonywaliśmy anglików, pokonamy i was, jeżeli sobie nie pójdziecie.” Jen. Komarow, ze względu na położenie swego oddziału i na potrzebę zachowania uroku Rosji w oczach chanów i milicji turkmeńskich, zdecydował się użyć ostatecznych środków. Poprzednio jednak zawezwał listownie dowódcę afganów, aby opuścił lewy brzeg rzeki Kuzsk i prawy brzeg rzeki Murgab, poniżej ujścia Kuzsku, i rozkazał podpułkownikowi Zakrzewskiemu, aby raz jeszcze porozumiał się z anglikami i afganami. Afganie jednak nie chcieli się widzieć z podpułkownikiem Zakrzewskim, a kapitan Yate oświadczył, iż stanowisko niektórych posterunków afgańskich może być zmienione, ale zupełne ich ustąpienie jest niemożliwem, ponieważ na zasadzie umowy z d. 17-go marca afganie mają prawo zajmować lewy brzeg Kuzsku. Yate zapytał jeszcze, gdzie znajdowali się afganie w dniu zawarcia umowy? Na to podpułkownik Zakrzewski odpowiedział, że owego dnia pewna liczba afgańczyków rzeczywiście znajdowała się na lewym brzegu, ale i rosyjskie podjazdy dochodziły do Tasz-Kepri, a teraz nie opuszczają lewego brzegu, który na zasadzie umowy mają prawo zajmować. Na zapytanie anglików, do jakiego mianowicie punktu rosjanie sądzą mieć prawo do lewego brzegu Kuzsku, podpułkownik Zakrzewski odpowiedział, że nie ma pełnomocnictwa do rozstrzygnięcia tej kwestji, ale że generał Komarow żąda, aby afganie ustąpili z miejscowości, położonych na przeciw posterunków rosyjskich pod Tasz-Kepri, ponieważ dla uniknięcia starcia potrzebne jest naturalne odgraniczenie. Wieczorem d. 29-go marca otrzymano wymijającą odpowiedź dowódcy afganów na list generała Komarowa, który natychmiast odpowiedział mu przyjaznym półurzędowym listem, ostrzegając, że odpowiedzialność za starcie, jakie nastąpi wskutek słuchania złych rad, spadnie na niego. W d. 30-ym marca o godz. 4-ej rano wojska wystąpiły dwiema kolumnami, lewa złożona z czterech rot z czterema działami, prawa z czterech rot. Na lewo od prawej kolumny szły trzy sotnie kozaków kubańskich i sotnia milicji merwskiej pod dowództwem pułkownika Alichanowa. Środek sił afgańskich pod Tasz-Kepri stanowiło 1200 jeźdźców, na lewo rota i w okopach 4 armaty, na prawo kilka rot i trzy armaty. Reszta wojsk afgańskich znajdowała się na prawym brzegu Kuzsku. Ogółem było ich 4000 i mieli ośm armat. Przez czas pewien obie strony stały nieruchomie. Wojskom rosyjskim rozkazano, aby nie zaczynały strzelać pierwsze, afgańczycy wahali się. Nareszcie część jazdy afgańskiej zaatakowała rosyjską, ale przyjęta z dwóch stron silnym ogniem piechoty, uciekła w gęstych masach na prawy brzeg rzeki, ściągana przez kawalerję rosyjską. Cały brzeg pod Tasz-Kepri był pokryty trupami. Nieprzyjaciel zo-

stał w rękach zwycięzców cztery armaty i sztandar. W tym czasie posunęła się także naprzód lewa kolumna rosyjska. Afganie nie wytrzymali ataku na bagnety i uciekli, pozostawiając jeszcze trzy działa i sztandar. Przekopy w całej długości pokryte były trupami afganów. Próbowali oni zebrać się na prawym brzegu, ale to się nie udało, w skutek morderczego ognia rosyjskiego i przejścia rosjan na brzeg prawy. Nieprzyjaciel zaczął tłumnie i w nieładzie uchodzić, ściągany jednak nie był, gdyż jedynym celem ataku było zmuszenie go do opuszczenia lewego brzegu. Z tegoż powodu wojska rosyjskie nie zajęły Pendźdehu i jeszcze tegoż dnia 30 marca przeszły powrotnie na brzeg lewy Kuzsku. Według mniemania generała Komarowa, afganie stracili 500 zabitych, zeznania wywiadowców jednak mówią, że poległo przeszło 1000, a z tych, którzy uciekli, połowa była rannych. Sam dowódca Naib-Salar raniiony był dwiema kulami. Zwycięcy posiadli cały obóz afgański, ośm armat z przyborami, ogromny buńczuk, dwa sztandary, mnóstwo chorągiewek, zapasy żywności i cały transport prowadzony na wielbłądach. Jeńców wzięto razem 24-ch, z których 17-tu raniionych. Uczestnicy bitwy, wszelkich stopni wojskowych, złożyli dowody waleczności. Dowódcy oddziałów okazali wysekiego ducha inicjatywy, oficerowie dawali piękny przykład żołnierzom, żołnierze zaś wykonywali komendę z karnością, jaką rzadko można widzieć nawet podczas ćwiczeń. Milicje dokładały wszelkich starań, aby się stać godnymi sługami państwa. Straty wojsk regularnych wynoszą jednego oficera i 7 żołnierzy, z milicji raniionych 2 oficerów, 17 żołnierzy, kontuzjonowany 1 sztabsoficier, 2 oficerów i 18 żołnierzy. Po bitwie, w skutek prośby kapitana Yate o przysłanie konwoju dla anglików, podpułkownik Zakrzewski udał się niezwłocznie do Pendźdehu, lecz nie zastał go już tam, a na przedstawienia milicjantów, którzy go dogonili, anglicy nie odpowiedzieli. Kapitan Yate zresztą miał z sobą własny konwój ulański. Według zebranych przez wywiadowców doniesień, afganie, nie zatrzymując się, uszli do Heratu i bardzo narzekają na anglików. Spalili oni podwozy i zabrali bagaże angielskie. Zimno, prężność i brak ciepłej odzieży, przyczyniały się do pogorszenia sytuacji afganów. Rekonesanse odbyte d. 2-go kwietnia, stwierdziły doniesienia wywiadowców. W d. 31-ym marca deputacja turkmenów ersańskich prosiła o przyjęcie ich w poczet poddanych rosyjskich, ale jen. Komarow odpowiedział, że teraz nie czas o tem myśleć, prośbę ich jednak przedstawi władzy wyższej. W d. 7-ym kwietnia jen. Komarow wysłał do dowódcy afgańskiego list z oznajmieniem, że porażka wywołana została przez niezastosowanie się do żądań rosyjskich, ale że nie ma zamiaru prowadzić dalej kroków nieprzyjacielskich. W d. 8-m kwietnia afganie opuścili Ak-Robat i Zulfagar, zaś w d. 11-ym kwietnia jen. Komarow udał się przez Pulichatum do Saraksu.

Berlin 12-go maja. — Hr. Herbert Bismark mianowany został pomocnikiem ministra spraw zagranicznych.

Berlin 12-go maja. — Parlament uchwalił ostatecznie cło od żyta i pszenicy w wysokości 3-ch marek.

Petersburg 12-go maja. — Jenerał Annenkov wyjechał wczoraj do kraju zakaspijskiego.

TELEGRAMY HANDLOWE

Berlin 12-go maja, godzina 5 minut 10 po południu.

Uspokojenie w ogóle również mocne, jak wczoraj. Obfitość gotówki znaczna dopomaga wielce do tranzakcyj, które szły żwawo i chętnie były zawierane. Wiadomości z dziedziny polityki uspakajająco oddziaływały, wskutek tego kursa wszystkich wartości podniosły się. Dyskonto prywatne obniżono do 2 3/4, w skutek wyżej wspomnianej obfitości gotówki. Wartości spekulacyjne mocno. Akcje kredytowe zyskały znów 1 markę. Kolejowe coraz mocniej, szcze-

